

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10 i 3/23), na prijedlog Ministarstva za boračka pitanja, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 4. sjednici, održanoj dana 23.11.2023. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Utvrđuje se Nacrt Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica.

II.

Nacrt Zakona iz tačke I. ovog zaključka se upućuje u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Nežir Pivić

Broj: 02-_____/23

Datum, 23.11.2023. godine

Z e n i c a

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za boračka pitanja,

1x Stručna služba Skupštine,

1x a/a.

Na osnovu člana 37. stav 1. tačka f) Ustava Zeničko-dobojskog kantona, Skupština Zeničko-dobojskog kantona na __ sjednici održanoj _____ godine d o n o s i

Z A K O N

O DOPUNSKIM PRAVIMA BRANILACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

**Član 1.
(Predmet Zakona)**

- (1) Ovim Zakonom se uređuju uslovi, način i postupak za ostvarivanje prava članova porodica šehida, poginulih, umrlih i nestalih branilaca, članova uže porodice poginulih, umrlih ili nestalih dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja, dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica, ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica i demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica, kao i druga pitanja iz oblasti zaštite branilaca i članova njihovih porodica, koji imaju prebivalište na području Zeničko-dobojskog kantona (u daljnjem tekstu: Kanton), kao i povratnika u entitet Republiku Srpsku (u daljem tekstu: RS) koji ostvaruju osnovna prava iz branilačko-invalidske zaštite u gradovima/općinama Kantona ili koji su na evidenciji nadležnog organa za vojne evidencije u gradovima/općinama Kantona.
- (2) Lica iz stava (1) ovog člana prava po ovom Zakonu ostvaruju kao dopunska, uz prava koja su za branioca i članove njihovih porodica utvrđena Zakonom o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 33/04, 56/05, 70/07, 9/10, 90/17 i 29/22), Zakonom o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 70/05, 61/06, 9/10, 90/17 i 29/22), Zakonom o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 54/19 i 29/22) i Odlukom o posebnim pravima nosilaca „Partizanske spomenice 1941“ i članova njihovih porodica („Službene novine FBiH“ broj: 6/06).

**Član 2.
(Definicije pojmova)**

- (1) Pojam šehid ili pojam poginuli branilac, u smislu ovog Zakona, koristi se po slobodnom izboru korisnika prava.
- (2) Pod pojmom porodica šehida i porodica poginulog, umrlog, nestalog branioca, branilac, dobrovoljac, organizator otpora, veteran i ratni vojni invalid, smatraju se lica koja su definisana članom 2., 3. i 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica.
- (3) Pod pojmom dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova porodica poginulih, umrlih i nestalih dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja i nosilaca „Partizanske spomenice 1941“ i članova uže porodice poginulog ili umrlog nosioca „Partizanske spomenice 1941“, smatraju se lica koja su definisana članom 1. i 2. Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica i Odlukom o posebnim pravima nosilaca „Partizanske spomenice 1941“ i članova njihovih porodica.
- (4) Pod pojmom demobilizirani branilac i članovi porodice demobiliziranog branioca smatraju se lica definisana članom 2. i 3. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica.
- (5) Sa braniocima, u smislu ovog Zakona, izjednačeni su u pravima učesnici narodnooslobodilačkog-antifašističkog rata 1941-1945. godine, čiji je status utvrđen rješenjem

nadležnog organa.

- (6) Pod pojmom zajedničko domaćinstvo, u smislu ovog Zakona, smatra se zajednica stanovanja, privređivanja i trošenja ostvarenih prihoda.

DIO DRUGI – PRAVA I KORISNICI

Član 3. (Dopunska prava)

- (1) Branilac i član njegove porodice, u skladu sa ovim Zakonom, može ostvariti slijedeća prava:
- a) zdravstveno osiguranje;
 - b) nabavka ortopedskih i drugih pomagala i njihova opravka;
 - c) liječenje i nabavka lijekova;
 - d) banjsko i klimatsko liječenje (medicinska rehabilitacija);
 - e) profesionalna rehabilitacija;
 - f) osiguranje povoljnijih uslova za zapošljavanje i samozapošljavanje;
 - g) dodjela kredita za zapošljavanje;
 - h) vanredna novčana pomoć;
 - i) osiguranje povoljnijih uslova školovanja;
 - j) dodjela stipendija;
 - k) dodjela novčanih sredstava za stambeno zbrinjavanje;
 - l) naknada licima sa naročitim zaslugama;
 - m) novčana egzistencijalna naknada;
 - n) oslobođanje od plaćanja sudskih i administrativnih taksi;
 - o) sufinansiranje invalidskog sporta;
 - p) sufinansiranje rada branilačkih udruženja;
 - r) sufinansiranje obilježavanja značajnih datuma;
 - s) podizanje nišana – nadgrobnog spomenika;
 - t) pomoć u slučaju smrti;
 - u) izgradnja prilaza do stambene zgrade;
 - v) prednost u korištenju usluga državnih organa i javnih ustanova i
 - z) izgradnja i rekonstrukcija spomen obilježja.
- (2) Prava iz stava (1) ovog člana ostvaruju se u skladu sa uslovima propisanim podzakonskim aktima Vlade i Ministarstva za boračka pitanja (u daljem tekstu: Ministarstvo), ukoliko ovim Zakonom nije drugačije regulisano.

Član 4. (Korisnici dopunskih prava)

- (1) Korisnici prava iz člana 3. su:
- a) dobitnik ratnog priznanja i odlikovanja;
 - b) ratni vojni invalid;
 - c) demobilizirani branilac;
 - d) član porodice šehida, poginulih, umrlih i nestalih branilaca-korisnik porodične invalidnine;
 - e) član porodice poginulog, umrlog i nestalog dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja-korisnik mjesečnog novčanog dodatka;
 - f) član porodice umrlog ratnog vojnog invalida-korisnik porodične invalidnine i
 - g) član porodice umrlog demobiliziranog branioca-supružnik koji nije zasnovao bračnu ili vanbračnu zajednicu i dijete dok je na redovnom školovanju.

- (2) Period proveden u Oružanim snagama, kao uslov za ostvarivanje dopunskih prava demobiliziranog branioca i člana porodice, propisat će se podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog Zakona.

Član 5.

(Posebni korisnici dopunskih prava)

- (1) Posebni korisnici dopunskih prava su:

- a) dijete šehida, poginulog, umrlog i nestalog branioca nakon prestanka prava na porodičnu invalidninu i dijete poginulog, umrlog i nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja, kojem je prestalo pravo na mjesečni novčani dodatak može ostvariti slijedeća dopunska prava: zdravstveno osiguranje, liječenje i nabavka lijekova, medicinska rehabilitacija, osiguranje povoljnijih uslova za zapošljavanje i samozapošljavanje, vanredna novčana pomoć, dodjela stipendija, dodjela novčanih sredstava za stambeno zbrinjavanje i posebni slučajevi oslobađanja od sudskih i administrativnih taksi;
- b) dijete umrlog ratnog vojnog invalida do navršene 35 godine života može ostvariti slijedeća dopunska prava: zdravstveno osiguranje, liječenje i nabavka lijekova, osiguranje povoljnijih uslova za zapošljavanje i samozapošljavanje, dodjela stipendija i posebni slučajevi oslobađanja plaćanja administrativnih taksi;
- c) dijete umrlog demobiliziranog branioca do navršenih 35 godina života može ostvariti slijedeća dopunska prava: zdravstveno osiguranje, liječenje i nabavka lijekova, osiguranje povoljnijih uslova za zapošljavanje i samozapošljavanje, dodjela stipendija i posebni slučajevi oslobađanja plaćanja administrativnih taksi;
- d) dijete dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja, do navršenih 30 godine života može ostvariti slijedeća dopunska prava: zdravstveno osiguranje, liječenje i nabavka lijekova, osiguranje povoljnijih uslova školovanja, dodjela stipendija, osiguranje povoljnijih uslova za zapošljavanje i samozapošljavanje i posebni slučajevi oslobađanja plaćanja administrativnih taksi;
- e) dijete ratnog vojnog invalida do navršenih 30 godine života može ostvariti slijedeća dopunska prava: zdravstveno osiguranje, liječenje i nabavka lijekova, osiguranje povoljnijih uslova školovanja, osiguranje povoljnijih uslova za zapošljavanje i samozapošljavanje, dodjela stipendija i posebni slučajevi oslobađanja plaćanja administrativnih taksi;
- f) dijete demobiliziranog branioca do navršenih 30 godine života može ostvariti slijedeća dopunska prava: zdravstveno osiguranje, liječenje i nabavka lijekova, osiguranje povoljnijih uslova školovanja, osiguranje povoljnijih uslova za zapošljavanje i samozapošljavanje, dodjela stipendija i posebni slučajevi oslobađanja plaćanja administrativnih taksi;
- g) roditelj umrlog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja, umrlog ratnog vojnog invalida i umrlog demobiliziranog branioca koji je sa istim živio u zajedničkom domaćinstvu može ostvariti slijedeća dopunska prava: vanredna novčana pomoć i liječenje i nabavka lijekova;
- h) roditelj koji živi u zajedničkom domaćinstvu sa dobitnikom ratnog priznanja ili odlikovanja, ratnim vojnim invalidom i demobiliziranim braniocem može ostvariti dopunsko pravo na liječenje i nabavka lijekova.

- (2) Period proveden u Oružanim snagama demobiliziranog branioca, kao uslov za ostvarivanje dopunskih prava za dijete i roditelja istog, propisat će se podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog Zakona.

Član 6.
(Dokazivanje statusa)

U postupku ostvarivanja prava po ovom Zakonu branilac i član njegove porodice svoj status dokazuju rješenjem nadležne gradske/općinske službe o priznavanju svojstva dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja i ratnog vojnog invalida, odnosno člana porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i člana uže porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja, ili uvjerenjem nadležnog organa izdatog u skladu sa Zakonom o upravnom postupku ("Službene novine FBiH" broj 2/98, 48/99 i 61/22), a demobilizirani branioци uvjerenjem VFMB-3a izdatog od strane nadležne Grupe za pitanja evidencija iz oblasti vojne obaveze.

POGLAVLJE I. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Član 7.
(Ostvarivanje prava)

- (1) Branilac i član njegove porodice, koji nije zdravstveno osiguran po propisima iz oblasti zdravstva i koji to pravo ne može ostvariti po drugom osnovu, može ostvariti pravo na zdravstveno osiguranje po osnovu ovog Zakona.
- (2) Ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu za lica iz stava (1) ovog člana i to zdravstveno osiguranje, nabavka ortopedskih i drugih pomagala i njihova opravka za ratne vojne invalide, te liječenje i nabavka lijekova, posebnim propisom utvrđuje Skupština Kantona.
- (3) Propisom iz stava (2) ovog člana regulišu se uslovi, način, korisnici i postupak ostvarivanja prava.

Član 8.
(Prednost u korištenju usluga zdravstvenih ustanova)

Nadležni organi u ustanovama iz oblasti zdravstva osigurati će isticanje obavijesti na vidnim mjestima da prednost bez čekanja u redu imaju dobitnici ratnih priznanja ili odlikovanja, nosioci partizanske spomenice 1941, ratni vojni invalidi, članovi porodice šehida, poginulog umrlog, nestalog branioca, članovi uže porodice poginulog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja i članovi uže porodice poginulog ili umrlog nosioca „Partizanske spomenice 1941“, koji će svoj status dokazivati u skladu sa članom 6. ovog Zakona.

Član 9.
(Pravo na liječenje u inozemstvu)

- (1) Ratni vojni invalid, dobitnici ratnih priznanja ili odlikovanja, demobilizirani branioци, nosioci „Partizanske spomenice 1941“, članovi porodica šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca, članovi uže porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja, djeca dobitnika ratnih priznanja ili odlikovanja, djeca ratnih vojnih invalida i djeca demobiliziranih branilaca, ostvaruju pravo na liječenje u inozemstvu prema utvrđenoj medicinskoj indikaciji i u skladu sa propisima koji regulišu oblast zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite i propisom o upućivanju osiguranih lica na liječenje u inozemstvo.
- (2) Način i postupak ostvarivanja ovog prava, u skladu sa federalnim propisima koji regulišu ovu oblast, ostvaruje se u skladu sa aktom iz člana 7. stav (2) ovog Zakona.

POGLAVLJE II. BANJSKO I KLIMATSKO LIJEČENJE (MEDICINSKA REHABILITACIJA)

Član 10. (Korisnici prava)

- (1) Branilac i član njegove porodice ima pravo na medicinsku rehabilitaciju u banjsko-klimatskom lječilištu, ukoliko je prema medicinskim indikacijama takvo liječenje potrebno.
- (2) Izuzetno, na medicinsku rehabilitaciju mogu biti upućeni i članovi invalidskog sportskog kluba i reprezentacije u invalidskom sportu, kao i pojedinac RVI-sportista, u pripremama za takmičenja.

Član 11. (Sadržina prava)

Banjsko-klimatsko liječenje, prema ovom Zakonu, podrazumijeva liječenje koje je neophodno kao nastavak liječenja od posljedica ranjavanja, povređivanja i bolesti koje su propisane kao indikacije za to liječenje, a koje se obavlja u specijalizovanim zdravstvenim ustanovama u kojima se u liječenju primjenjuje i prirodni faktor, drugim zdravstvenim ustanovama u kojima se liječenje obavlja pretežno prirodnim faktorom, kao i u ustanovama i privrednim društvima osnovanim za liječenje, odmor i rekreaciju u kojima se u liječenju primjenjuje prirodni faktor.

Član 12. (Regulisanje pružanja usluga)

- (1) Ministarstvo zaključuje ugovore o banjskom i klimatskom liječenju sa ustanovama i privrednim društvima iz člana 11. ovog Zakona, u skladu sa pozitivnim propisima iz oblasti javnih nabavki.
- (2) Ugovorima iz stava (1) ovog člana utvrđuje se obim i kvalitet zdravstvenih i drugih usluga koje te ustanove i privredna društva pružaju korisnicima, cijene tih usluga i druga međusobna prava i obaveze.

Član 13. (Ostvarivanje prava)

Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi uslove, način, korisnike i postupak upućivanja pripadnika branilačke populacije na medicinsku rehabilitaciju u banjsko-klimatska lječilišta, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava.

POGLAVLJE III. PROFESIONALNA REHABILITACIJA

Član 14. (Korisnici prava)

- (1) Ratni vojni invalid, dobitnik ratnog priznanja ili odlikovanja i demobilizirani branilac na osnovu preostale radne sposobnosti, ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju uključujući prekvalifikaciju, dokvalifikaciju kao i školovanje za obavljanje poslova za koje se traži viša stručna sprema od one koju ima, pod uslovom da je nezaposlen i ako prema općem obrazovanju, godinama života, zdravstvenom stanju i drugim okolnostima ima uslove za uspješnu rehabilitaciju.
- (2) Profesionalnom rehabilitacijom osigurava se osposobljavanje za vršenje ranijeg ili drugog odgovarajućeg zanimanja, stručno osposobljavanje za vršenje određenog zanimanja i stručno

usavršavanje.

Član 15.
(Ostvarivanje prava)

- (1) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju se utvrđuje na osnovu pribavljenog nalaza, ocjene i mišljenja komisije stručne ustanove za ocjenjivanje radne sposobnosti, u skladu sa propisima iz oblasti penzijsko-invalidskog osiguranja.
- (2) Uslove, način i postupak za ostvarivanje prava na profesionalnu rehabilitaciju na osnovu preostale radne sposobnosti, propisuje posebnim pravilnikom ministar Ministarstva.

POGLAVLJE IV. OSIGURANJE POVOLJNIJIH USLOVA ZA ZAPOŠLJAVANJE I SAMOZAPOŠLJAVANJE

Član 16.
(Prednost pri zapošljavanju)

Prednost pri zapošljavanju ostvaruje se u skladu sa članom 28a. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, članom 14. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica i članom 3. tačka 5. Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica.

Član 17.
(Prednost pri korištenju programa Službe za zapošljavanje)

- (1) Kantonalna služba za zapošljavanje je dužna u programima aktivne politike u oblasti zapošljavanja poduzeti mjere kojim će se osigurati posebna sredstva radi povoljnijeg sufinansiranja zapošljavanja, samozapošljavanja, obuke, prekvalifikacije i dokvalifikacije kako je definisano članom 28. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica i članom 15. Zakona o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica.
- (2) Vlada Kantona na prijedlog Ministarstva može donijeti odluku o sufinansiranju programa iz stava (1) ovog člana, u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima.

Član 18.
(Dodjela kredita za zapošljavanje)

- (1) U cilju otvaranja novih radnih mjesta namijenjenih zapošljavanju branilaca i članova njihovih porodica, mogu se dodijeliti kreditna sredstva.
- (2) Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi visinu novčanih sredstava za kreditiranje zapošljavanja, kriterije, način i postupak dodjele istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava.

Član 19.
(Zapošljavanje i samozapošljavanje)

- (1) Branilac i član njegove porodice može ostvariti pravo na sufinansiranje za zapošljavanje i samozapošljavanje.
- (2) Pravo na dodjelu sredstava za samozapošljavanje braniocu i članu njegove porodice podrazumijeva sufinansiranje dijela troškova i naknada vezanih za pokretanje predloženih poslovnih aktivnosti, kao i unapređenje postojećih poslovnih djelatnosti pokrenutih ranijim javnim pozivima Ministarstva.

- (3) Pravo na dodjelu sredstava za zapošljavanje branioca i člana njegove porodice podrazumijeva isplatu troškova i naknada pravnim licima po osnovu njihovog zapošljavanja.
- (4) Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi uslove, način, korisnike i postupak ostvarivanja prava iz ovog člana kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovih prava.

POGLAVLJE V. VANREDNA NOVČANA POMOĆ

Član 20.

(Novčana pomoć zbog vanrednih okolnosti)

Braniocu i članu njegove porodice, u slučaju vanrednih okolnosti kao što su elementarne nepogode i nesreće, smrt i bolest člana zajedničkog domaćinstva i u drugim slučajevima koji uzrokuju tešku ekonomsku situaciju i potrebu osiguranja neophodnih sredstava, može se odobriti vanredna novčana pomoć u svrhu osiguranja sredstava za osnovne potrebe.

Član 21.

(Uslovi)

Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi visinu novčanih sredstava koja mogu biti odobrena u svrhu vanredne novčane pomoći, uslove, korisnike, način i postupak dodjele istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava.

POGLAVLJE VI. OSIGURAVANJE POVOLJNIJIH USLOVA ŠKOLOVANJA

Član 22.

(Prednost i besplatan upis u obrazovne ustanove)

- (1) Branilac i član njegove porodice, koji je redovan učenik i student, ima pravo prvenstva pod jednakim uslovima pri upisu u obrazovne ustanove čiji je osnivač Kanton ili grad/općina, odnosno smještaja u đачki i studentski dom na području Kantona.
- (2) Branilac i član njegove porodice ima pravo na besplatan upis u novu školsku/studijsku godinu u srednjoškolskoj i visokoškolskoj ustanovi za redovan studij čiji je osnivač Kanton ili grad/općina.

Član 23.

(Pomoć za nabavku školskih udžbenika i pribora)

Branilac i član njegove porodice ima pravo na dodjelu novčanih sredstava za nabavku školskih udžbenika i pribora za potrebe redovnog školovanja u osnovnim i srednjim školama.

Član 24.

(Dodjela stipendija)

Branilac i član njegove porodice, koji je srednje obrazovanje stekao u školama na području Bosne i Hercegovine, može ostvariti pravo na dodjelu stipendije za redovni studij na visokoškolskim ustanovama, ukoliko nije korisnik stipendije po drugom osnovu.

Član 25.

(Uslovi)

Vlada Kantona će posebnim propisima utvrditi uslove, način, korisnike i postupak realizacije prava iz člana 22., 23. i 24. ovog Zakona.

POGLAVLJE VII. RJEŠAVANJE STAMBENOG PITANJA

Član 26.

(Dodjela novčanih sredstava)

Branilac i član njegove porodice koji nema u vlasništvu stan ili kuću odnosno koji prvi put rješava stambeno pitanje, koji ima prebivalište na području Kantona u trajanju od najmanje tri godine neprekidno do dana podnošenja zahtjeva i rješava stambeno pitanje na području Kantona, može ostvariti pravo na dodjelu novčanih sredstava za stambeno zbrinjavanje na području kantona.

Član 27.

(Prioritetno rješavanje stambenog pitanja)

Prilikom rješavanja stambenog pitanja branioca i člana njegove porodice ima pravo na prioritetno rješavanje stambenog pitanja, pod jednakim uslovima, u skladu sa članom 29. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica i članom 3. stav (1) tačka 10. Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica.

Član 28.

(Stambeno zbrinjavanje povratnika u RS i raseljenih lica)

- (1) Branilac i član njegove porodice, koji ima status povratnika u RS ili raseljenog lica, u svrhu osiguranja uslova za održivi povratak u mjesto u kojem je imalo prebivalište ili boravište prije početka agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, može ostvariti pravo na dodjelu sredstava za stambeno zbrinjavanje.
- (2) Pravo iz stava (1) ovog člana nema lice koje je na području BiH riješilo svoje stambeno pitanje.
- (3) Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi uslove, način, korisnike i postupak ostvarivanja prava iz člana 26., 27. i 28. ovog Zakona kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovih prava.

POGLAVLJE VIII. NOVČANA PRIMANJA

Član 29.

(Naknada licima sa naročitim zaslugama)

- (1) Dobitnici ratnog priznanja ili odlikovanja značke „Zlatni ljiljan“, „Red hrvatskog trolista“, „Zlatne policijske značke-zvijezde“ i „Partizanske spomenice 1941.“ mogu ostvariti pravo na mjesečnu novčanu naknadu koja predstavlja razliku između jedne i po prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine za prethodnu godinu i ukupnih prihoda u njihovom domaćinstvu.
- (2) Ministar Ministarstva će donijeti Pravilnik kojim će se urediti uslovi, način i postupak ostvarivanja prava iz stava (1) ovog člana.

Član 30.

(Novčana egzistencijalna naknada)

- (1) Demobilizirani branilac i supružnik umrlog demobiliziranog branioca, koji nema navršenu životnu dob od 57 godina života, može ostvariti pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu.
- (2) Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi visinu naknade, uslove, način i postupak ostvarivanja prava iz stava (1) ovog člana kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava, u skladu sa Zakonom o demobilisanim braniocima i članovima njihovih porodica.

POGLAVLJE IX. OSLOBAĐANJE OD PLAĆANJA SUDSKIH I ADMINISTRATIVNIH TAKSI

Član 31. (Korisnici prava)

Dobitnik ratnog priznanja i odlikovanja, ratni vojni invalid, član porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca, član uže porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja i nezaposleni demobilizirani branilac, oslobođen je plaćanja taksi u postupku pred sudovima u Kantonu, kantonalnih i gradskih/općinskih administrativnih taksi.

Član 32. (Posebni slučajevi oslobađanja)

Dobitnik ratnog priznanja i odlikovanja, ratni vojni invalid, demobilizirani branilac, član porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca, dijete dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja, dijete ratnog vojnog invalida i dijete demobiliziranog branioca, u postupku pribavljanja dokumentacije u cilju stipendiranja i pomoći u školovanju oslobođen je plaćanja kantonalnih, gradskih/općinskih administrativnih taksi i naknada za sva uvjerenja potrebna u tu svrhu.

POGLAVLJE X. SUFINANSIRANJE INVALIDSKOG SPORTA I RADA BRANILAČKIH UDRUŽENJA

Član 33. (Sufinansiranje sportskih aktivnosti)

- (1) Invalidski sportski savez i invalidski sportski klub, čiji sastav čine pretežno ratni vojni invalidi sa područja Kantona, ostvaruje pravo na sufinansiranje troškova učešća u sportskim takmičenjima i manifestacijama, odnosno u organizovanju i održavanju sportsko-rekreacionih takmičenja i aktivnosti, te manifestacija u sportu i rekreaciji invalidnih lica.
- (2) Pravo na finansijsku pomoć za takmičarske aktivnosti može ostvariti i ratni vojni invalid-sportista pojedinac.
- (3) Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi uslove, način i postupak realizacije prava iz stava (1) ovog člana.

Član 34. (Sredstva za rad branilačkih udruženja)

- (1) Ministarstvo odobrava sredstva za rad i aktivnosti kantonalnih udruženja pripadnika branilačke populacije od posebnog društvenog interesa.
- (2) Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi visinu novčanih sredstava namijenjenih ostvarivanju ovog prava, uslove, način i postupak dodjele istih.

POGLAVLJE XI. SUFINANSIRANJE OBILJEŽAVANJA ZNAČAJNIH DATUMA

Član 35. (Sufinansiranje obilježavanja značajnih datuma)

- (1) Ministarstvo sufinansira troškove organizovanja i održavanja manifestacija povodom obilježavanja značajnog datuma i događaja iz proteklog odbrambeno-oslobodilačkog rata po zahtjevu kantonalnih udruženja pripadnika branilačke populacije i gradova/općina Kantona.

- (2) Finansiranje aktivnosti iz stava (1) ovog člana vršit će se na osnovu odluke o utvrđivanju kalendara obilježavanja značajnih datuma Kantona iz proteklog odbrambeno-oslobodilačkog rata Kantona, koju donosi ministar Ministarstva.
- (3) Odlukom iz stava (2) uredit će se uslovi, način i postupak finansiranja.

POGLAVLJE XII. PODIZANJE NIŠANA–NADGROBNOG SPOMENIKA

Član 36.

(Jedinstveno spomen obilježje šehida/poginulog branioca)

Svakom pripadniku Oružanih snaga koji je poginuo ili umro kao učesnik u odbrani Bosne i Hercegovine u proteklom odbrambeno-oslobodilačkom ratu i koji je sahranjen na području Kantona, osigurava se podizanje jedinstvenog spomen obilježja, izrađenog u skladu sa usvojenim idejnim rješenjem.

Član 37.

(Spomen obilježja za branioce ukopane izvan Kantona)

Za poginule pripadnike Oružanih snaga koji su ukopani izvan područja Kantona, a koji su početkom agresije na Bosnu i Hercegovinu imali prebivalište na području Kantona, Ministarstvo osigurava podizanje nišana–nadgrobnog spomenika.

Član 38.

(Naknada troškova podizanja nišana-nadgrobnog spomenika)

- (1) Član porodice šehida, poginulog, umrlog ili nestalog branioca ili drugo lice koje vlastitim sredstvima izvrši podizanje nišana-nadgrobnog spomenika šehidu/poginulom braniocu iz člana 36. i 37. ovog Zakona, ima pravo na naknadu troškova u visini jedne i po prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj godini.
- (2) Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi uslove, način i postupak realizacije prava iz stava (1) ovog člana.

Član 39.

(Spomen obilježje dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja)

- (1) U slučaju smrti dobitnika ratnog priznanja "Zlatni ljiljan", "Red hrvatskog trolista" i nosioca "Partizanske spomenice 1941", osiguravaju se sredstva u svrhu naknade troškova podizanja nišana-nadgrobnog spomenika, u visini dvije prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj godini.
- (2) U slučaju smrti ostalih dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja osiguravaju se sredstva u svrhu naknade troškova podizanja nišana-nadgrobnog spomenika, u visini jedne prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj godini.
- (3) Zahtjev za ostvarivanje prava na naknadu iz stava (1) i (2), može podnijeti član porodice ili drugo lice ili udruženje koje podiže nišan-nadgrobnog spomenik umrlom braniocu, uz obavezu dostavljanja dokaza o podignutom nišanu-nadgrobnom spomeniku.
- (4) Odluku o naknadi troškova podizanja spomen obilježja iz ovog člana, a na osnovu podnesenog zahtjeva i dokaza u tom smislu, donosi ministar Ministarstva.

Član 40.

(Rok za podnošenje zahtjeva)

Zahtjev za ostvarivanje prava iz člana 39. ovog Zakona može se podnijeti u roku od tri godine od dana smrti umrlog lica.

POGLAVLJE XIII. POMOĆ U SLUČAJU SMRTI

Član 41.

(Naknada troškova dženaze/sahrane)

- (1) U slučaju smrti dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja i nosioca "Partizanske spomenice 1941", članovi porodice sa kojima je umrli živio u zajedničkom domaćinstvu u vrijeme smrti ili drugo lice koje vlastitim sredstvima sahrani umrlog, imaju pravo na jednokratnu pomoć najmanje u visini dvije prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj godini, prema podacima Zavoda za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine.
- (2) U slučaju smrti ratnog vojnog invalida, član porodice sa kojim je umrli živio u zajedničkom domaćinstvu u vrijeme smrti ili drugo lice koje vlastitim sredstvima sahrani umrlog, ima pravo na jednokratnu pomoć najmanje u visini jedne i po prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj godini, prema podacima Zavoda za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine.
- (3) U slučaju smrti demobiliziranog branioca, članovi uže porodice sa kojima je umrli živio u zajedničkom domaćinstvu do trenutka smrti, imaju pravo na jednokratnu pomoć najmanje u visini jedne prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj godini.
- (4) U slučaju smrti člana porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i člana uže porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja, koji je prije smrti sa prebivalištem odnosno boravištem na području Kantona bio u trajanju od najmanje dvije godine neprekidno, član porodice ili drugo lice koje vlastitim sredstvima sahrani umrlog ima pravo na novčanu pomoć u svrhu naknade troškova dženaze-sahrane u iznosu jedne prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj godini.
- (5) Postupak za priznavanje prava iz ovog člana se može pokrenuti najdalje u roku od jedne godine od dana smrti lica.
- (6) Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi način i postupak dodjele ovih sredstava, dokumentaciju koju je korisnik prava dužan podnijeti, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava.

Član 42.

(Prava u slučaju smrti lica sa naročitim zaslugama)

- (1) U slučaju smrti lica sa naročitim zaslugama u odbrambeno-oslobodilačkom ratu, grad/općina na području kojeg je isti imao prebivalište vrši obavješćavanje o smrti putem javnih medija.
- (2) U slučaju smrti dobitnika ratnog priznanja "Zlatni ljiljan", "Red hrvatskog trolista" i nosioca "Partizanske spomenice 1941", grad/općina na području kojeg je isti imao prebivalište, u saradnji sa Kantonalnim udruženjem dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja, organizuje ukop uz državne počasti.
- (3) Gradovi/općine na području Kantona poduzet će aktivnosti na određivanju i uređenju lokacija za ukop lica sa naročitim zaslugama.

POGLAVLJE XIV. IZGRADNJA PRILAZA DO STAMBENE ZGRADE

Član 43. (Korisnik prava)

Ratni vojni invalid I grupe, koji nije sposoban za kretanje bez invalidskih kolica, ima pravo na uklanjanje arhitektonsko-urbanističkih barijera za prilaz i ulazak u stambenu zgradu u kojoj stanuje i za korištenje stana.

Član 44. (Uslovi za ostvarivanje)

- (1) Pravo iz člana 43. ovog Zakona ostvaruje se jednokratno i pod uslovom da su riješeni imovinsko-pravni odnosi nekretnine.
- (2) Realizaciju ovog prava dužan je osigurati grad/općina na području kojeg se stambena zgrada nalazi.

POGLAVLJE XV. PREDNOST U KORIŠTENJU USLUGA DRŽAVNIH ORGANA I JAVNIH USTANOVA

Član 45. (Prednost u korištenju usluga državnih organa i javnih ustanova)

Član porodice šehida poginulih, umrlih, nestalih branilaca, ratni vojni invalid, dobitnik ratnog priznanja i odlikovanja i nosioc "Partizanske spomenice 1941", ima prioritet u korištenju usluga državnih organa i javnih ustanova na području Kantona odnosno gradova/općina, o čemu su nadležni organi u istim pravnim licima dužni istaknuti obavijest na vidnim mjestima.

POGLAVLJE XVI. IZGRADNJA I REKONSTRUKCIJA SPOMEN OBILJEŽJA

Član 46. (Izgradnja i rekonstrukcija spomen obilježja)

- (1) Grad/općina i kantonalno udruženje pripadnika branilačke populacije može ostvariti pravo na sufinansiranje izgradnje, sanacije i rekonstrukcije spomen obilježja vezanih za odbrambeno-oslobodilački rat i narodno-oslobodilački rat.
- (2) Dostavljeni projekti za izgradnju, sanaciju ili rekonstrukciju spomen obilježja obavezno trebaju sadržavati: urbanističku saglasnost ili saglasnost vlasnika zemljišta, predračun ili račun za izgradnju, sanaciju ili rekonstrukciju spomen obilježja.
- (3) Ministar Ministarstva će posebnim propisom utvrditi uslove, način i postupak realizacije prava iz stava (1) ovog člana.

DIO TREĆI - OSTVARIVANJE PRAVA I PROVOĐENJE ZAKONA

Član 47. (Izuzeci i ograničenja u korištenju prava)

Prava utvrđena ovim Zakonom se mogu koristiti za period dok postoje propisani uslovi za njihovo korištenje i ne mogu se nasljeđivati niti prenositi na druga lica.

Član 48. (Lica koja ne mogu ostvariti prava)

Prava prema ovom Zakonu, ne mogu ostvariti:

- a) lica koja su samovoljno, bez dopuštenja nadležne komande napustila jedinicu Oružanih snaga u bilo kojem periodu;
- b) lica koja su se sama ranila ili povrijedila radi izbjegavanja vojne dužnosti za ciljeve odbrane i sigurnosti Bosne i Hercegovine;
- c) lica koja su osuđena pravosnažnom sudskom presudom zbog izvršenja težih krivičnih djela protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine, ustavnog poretka Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava i krivičnih djela protiv Oružanih snaga i
- d) članovi porodice lica koja su osuđena za djela iz tački a), b) i c) ovog člana.

Član 49.
(Prestanak prava)

- (1) Prestanak svojstva pripadnika branilačkoj populaciji u skladu sa federalnim propisima iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, ima za posljedicu prestanak prava utvrđenih ovim Zakonom, ukoliko su ta prava ostvarena na osnovu tog svojstva i ukoliko ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Korisnik prava po ovom Zakonu je dužan u roku od 15 dana prijaviti svaku promjenu koja povlači izmjenu ili gubitak prava utvrđenih ovim Zakonom.

Član 50.
(Rješavanje o pravima u prvostepenom postupku)

- (1) Nadležna gradska/općinska služba, prema mjestu prebivališta podnosioca zahtjeva, rješava u prvom stepenu, po skraćenom postupku o pravima iz ovog Zakona, shodno uputstvima Ministarstva.
- (2) Službenu evidenciju o korisnicima prava po ovom Zakonu vodi Ministarstvo i nadležne gradske/općinske službe.

Član 51.
(Rješavanje o pravima u drugostepenom postupku)

- (1) Žalba na prvostepeno rješenje može se uložiti u posebnom roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- (2) Po žalbi izjavljenoj na prvostepeno rješenje rješava Ministarstvo.
- (3) Protiv rješenja donesenog po žalbi može se pokrenuti upravni spor.
- (4) Protiv rješenja o poništavanju i vraćanju na ponovni postupak ne može se pokrenuti upravni spor.

DIO ČETVRTI - NAKNADA ŠTETE

Član 52.
(Obaveza povrata dodijeljenih sredstava)

Lice kome je isplaćeno novčano primanje prema ovom Zakonu, na koje nije imalo pravo, dužno je vratiti primljeni iznos:

- a) ako je na osnovu netačnih podataka koje je znalo ili je moralo znati da su netačni, ili je na drugi protivpravni način ostvarilo novčano primanje prema ovom Zakonu, koje mu ne pripada, ili je ostvarilo novčano primanje u većem iznosu nego što mu pripada;
- b) ako je ostvarilo novčano primanje zbog toga što nije prijavilo nastale promjene koje utiču

na gubitak, prestanak ili smanjenje obima nekog prava, a znalo je ili je moralo znati za te promjene i

c) ako je primilo veći iznos od iznosa koje mu je određeno rješenjem.

Član 53.

(Zastara rokova potraživanja)

- (1) Potraživanje iz člana 52. ovog Zakona zastarjeva protekom roka određenog zakonom kojim se uređuje zastarjelost potraživanja za odnosnu vrstu potraživanja. Ovi rokovi počinju teći od dana konačnosti rješenja kojim je utvrđeno da isplaćeno primanje ne pripada ili pripada u manjem obimu, odnosno od dana kada je izvršena nepravilna isplata.
- (2) Obaveza vraćanja nepravilno isplaćenog iznosa postoji bez obzira na to da li je rješenje kojim je tom licu pravo priznato, poništeno ili ukinuto.
- (3) Ukoliko je nepravilna isplata nastala kao posljedica greške organa koji je vodio postupak, isti organ je dužan nadoknaditi nepravilno isplaćena sredstva.

DIO PETI - SREDSTVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Član 54.

(Osiguravanje sredstava za provođenje Zakona)

- (1) Sredstva za finansiranje prava propisanih ovim Zakonom se osiguravaju u budžetu Kantona i gradova/općina.
- (2) Sredstva iz stava (1) ovog člana, koja se odnose na budžet Kantona, planiraju se u iznosu od najmanje 4% redovnih budžetskih sredstava.

Član 55.

(Troškovi postupka)

- (1) Troškove postupka u vezi sa ostvarivanjem prava prema ovom Zakonu, snosi organ koji vodi postupak ili drugo pravno lice.
- (2) U postupku za ostvarivanje prava po ovom Zakonu ne plaća se taksa.
- (3) Na novčana primanja prema ovom Zakonu ne plaćaju se porezi i doprinosi.

DIO ŠESTI - NADZOR

Član 56.

(Nadzor nad provođenjem Zakona)

- (1) Nadzor nad provođenjem ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu njega, te neposredan upravni i finansijski nadzor i kontrolu trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava po ovom Zakonu, vrši Ministarstvo.
- (2) Ministarstvo provodi postupak nadzora na način:
 - a) neposrednim nadzorom, direktnim uvidom u pojedinačne spise korisnika dopunskog prava i
 - b) posrednim nadzorom, uvidom u dostavljene spise korisnika dopunskog prava.
- (3) Nadzor koji provodi Ministarstvo može biti redovni, vanredni i kontrolni.
- (4) Po izvršenom nadzoru sačinjava se zapisnik o utvrđenom činjeničnom stanju, utvrđenoj nepravilnosti i nezakonitosti u predmetnom postupku. Ako voditelj nadzornog postupka utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, u zavisnosti od predmeta i prirode utvrdene nezakonitosti, nepravilnosti i nedostataka u radu donosi rješenje kojim se organu odnosno

odgovornom licu kontrolisanog organa:

- a) nalaže da se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti koji su u suprotnosti sa zakonom ili drugim propisom otklone;
 - b) nalaže donošenje rješenja radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti;
 - c) nalaže ukidanje rješenja radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti i
 - d) nalaže preduzimanje odgovarajućih upravnih radnji.
- (5) Protiv rješenja iz stava (4) ovog člana može se u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja izjaviti žalba Ministarstvu. Rješenje doneseno po žalbi je konačno i protiv istog se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Član 57. **(Lična identifikacija)**

- (1) Ministarstvo i nadležne gradske/općinske službe, u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 49/06, 76/11 i 89/11), postupajući po zahtjevima za ostvarivanje prava iz člana 3. ovog Zakona, vrše obradu ličnih podataka neophodnih za utvrđivanje identiteta podnosioca zahtjeva, uključujući jedinstveni matični broj građana i broj lične karte.
- (2) U skladu sa odredbama važećih propisa iz oblasti zaštite ličnih podataka, Ministarstvo može putem web stranice Kantona izvršiti objavljivanje informacija koje se odnose na korisnike prava i odobravanje novčanih sredstava sa transfera Ministarstva.

DIO SEDMI – OVLAŠTENJA I PROCESNE ODREDBE

Član 58. **(Donošenje provedbenih propisa)**

- (1) Vlada Kantona će na prijedlog Ministarstva donijeti provedbene akte za prava iz člana 3. stav (1) tačka d), f), g), h), i), j), k), m), o), p), s) i t).
- (2) Ministar Ministarstva će donijeti provedbene akte za prava iz člana 3. stav (1) tačka e), l) i z).
- (3) Rok za donošenje podzakonskih propisa iz stava (1) i (2) ovog člana je 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
- (4) Gradovi/općine dužni su uskladiti svoje propise sa odredbama ovog Zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu istog.
- (5) U izradi prijedloga provedbenih akata, obrađivač je obavezan osigurati učešće kantonalnih udruženja pripadnika branilačke populacije.

Član 59. **(Primjena odredbi Zakona o upravnom postupku)**

U postupku za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 60. **(Izuzeci u primjeni odredbi)**

Odredbe iz člana 49. do 51. i 59. ovog Zakona o nadležnosti i postupku za ostvarivanje prava, ne primjenjuju se u slučajevima u kojima je zakonom ili propisom donesenim u izvršenju istog drugačije regulirano.

DIO OSMI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 61.
(Primjena propisa u prijelaznom periodu)

- (1) Do donošenja provedbenih propisa iz člana 58. ovog Zakona, primjenjivat će se podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj 1/14).
- (2) Svi slučajevi, odnosno postupci koji do dana stupanja na snagu ovog Zakona nisu pravosnažno okončani završit će se po odredbama propisa koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Član 62.
(Ravnopravnost spolova)

Sve imenice koje se odnose na braniocima i članove njihovih porodica, upotrijebljene u ovom Zakonu samo u muškom ili samo u ženskom rodu, odnose se na oba spola.

Član 63.
(Stavljanje Zakona van snage)

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj 1/14).

Član 64.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona".

PREDSJEDAVAJUĆI
Ćazim Huskić

Obrazloženje

I Ustavni osnov za donošenje Zakona

Ustavni osnov za donošenje Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, sadržan je u članu 37. tačka f) Ustava Zeničko-dobojskog kantona, kojim je propisano da Skupština donosi zakone i ostale propise za izvršavanje kantonalnih nadležnosti.

II Razlozi za donošenje

Programima rada Vlade Zeničko-dobojskog kantona i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona za 2023. godinu, predviđeno je donošenje Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica te pratećih podzakonskih akata u cilju usaglašavanja sa odredbama federalnih zakona i propisa koji regulišu prava pripadnika branilačke populacije. U 2022-oj godini na federalnom nivou napravljene su izmjene i dopune seta boračkih zakona i to Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine FBiH broj: 33/04, 56/05, 70/07, 9/10, 90/17 i 29/22) zatim Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine FBiH broj: 54/19 i 29/22) te Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica (Službene novine FBiH broj: 70/05, 61/06, 9/10, 90/17 i 29/22).

Prilikom izrade nacrtu Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica implementirane su odredbe iz naprijed navedenih izmjena i dopuna federalnih propisa a čija realizacija je direktno vezana za ostvarivanje prava na kantonalnom nivou odnosno koje definišu da će kantoni svojim propisima urediti uslove, način i postupak za ostvarivanje. Izradi novog zakona a ne izmjenama i dopunama važećeg pristupilo se iz više razloga. Kako su se vremenom mijenjale prilike među populacijom branilaca zbog godina starosti pa samim tim i potrebama istih, nametnula se i potreba za redefiniranjem pojedinih dopunskih prava ali i poboljšanje samog teksta važećeg zakona koja su napravljena uočavanjem određenih nedostataka ili praktičnijim rješenjima. Osim toga, već postojeći podzakonski propisi – Uredbe koje je donijela Vlada Kantona a kojim se propisuju uslovi, način i postupak realizacije pojedinih dopunskih prava odnosno koje su donesene na osnovu trenutno važećeg Zakon iz 2014-te godine trpile su veći broj izmjena i dopuna kojim su se povremeno olakšavale procedure ostvarivanja prava u praksi, uvedene određene pogodnosti, ublažavali uslovi i slično. Pored toga, pomenutim izmjenama federalnih propisa, došlo je do izmjene korisnika prava na kantonalnom nivou obzirom da se u Federalnom Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine FBiH broj: 33/04, 56/05, 70/07, 9/10, 90/17 i 29/22) izmjenama i dopunama, iza člana 20. dodaje član 20a koji glasi: „Djeca šehida i poginulih branilaca, rođena u braku ili u vanbračnoj zajednici, i nakon prestanka prava na porodičnu invalidninu imaju status člana porodice poginulog branioca i ostvaruju sva druga prava propisana zakonima o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica kantona, propisima općina/gradova ili drugim propisima“. To bi značilo da bi trebalo vršiti izmjene i dopune većine članova kojim se uređuju dopunska prava i korisnici. Osim navedene kategorije, djece šehida, i za

djecu živih i umrlih ratnih vojnih invalida i demobiliziranih branilaca pomjerene su dobne granice za ostvarivanje određenih prava.

S tim u vezi prije svega treba istaći da je došlo do izmjene cjelokupnog koncepta trenutno važećeg Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica jer se u većini članova kojim se definišu prava koja mogu ostvariti branioci i članovi njihovih porodica više ne preciziraju korisnici da istim ne bi stvaralo zabunu jer kod ostvarivanja prava, Uredbama koje donosi Vlada Zeničko-dobojskog kantona i jednom Skupštinskom odlukom, preciziraju se i određeni uslovi i ograničenja ili s druge strane pogodnosti, tako da članovi sadrže odredbe da će korisnici, uslovi, način i postupak ostvarivanja prava biti uređeni podzakonskim aktom.

Kako bi se osiguralo zastupanje interesa svih kategorija branilaca i članova njihovih porodica, Ministarstvo za boračka pitanja je i prije početka izrade nacрта konsultovalo udruženja/ saveze/ udruge branilaca i članova njihovih porodica. U završnoj fazi izrade nacрта isti je dostavljen kantonalnim udruženjima od značaja koja su definisana Odlukom o finansiranju rada kantonalnih udruženja branilaca i članova njihovih porodica, na mišljenje odnosno da iznesu svoje primjedbe i sugestije. U ostavljenom roku svoje primjedbe i sugestije uputila su određena udruženja/udruge. Nakon održanih zajedničkih sastanaka i konsultacija pozitivno mišljenje na tekst nacрта Zakona dalo je jedanaest od ukupno dvanaest kantonalnih saveza/ udruženja utvrđenih Odlukom o finansiranju rada kantonalnih udruženja branilaca i članova njihovih porodica i to: Savez dobitnika najvećih ratnih priznanja Zeničko-dobojskog kantona, Organizacija porodica šehida i poginulih boraca Zeničko-dobojskog kantona, Savez ratnih vojnih invalida Zeničko-dobojskog kantona, Jedinstvena organizacija boraca „Unija veterana“ Zeničko-dobojskog kantona, Udruga nositelja ratnih odličja HVO Zeničko-dobojskog kantona, Zajednica Udruga i članova hrvatskih vojnih invalida Zeničko-dobojskog kantona, Zajednica udruga obitelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja domovinskog rata Zeničko-dobojskog kantona, Savez udruga dragovoljaca i veterana domovinskog rata HVO-a ZDK, Udruženje građana ratnih vojnih invalida paraplegičara u Zeničko-dobojskom kantonu, Savez slijepih boraca Zeničko-dobojskog kantona i Savez udruženja antifašista i boraca iz NORa Zeničko-dobojskog kantona a podršku nije dao Savez demobilisanih boraca odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992-1995.

Osnovna intencija jeste da se ne naruši dostignuti nivo prava za branioce i članove njihovih porodica samo da se u određenim segmentima, koliko je moguće naprave određena poboljšanja.

Pored navedene izmjene korisnika dopunskih prava značajno je istaći da su neke dosadašnje programske aktivnosti i to samozapošljavanje i zapošljavanje branilaca i članova njihovih porodica, koje su se već duži niz godina pokazale kao uspješni projekti o čemu svjedoči značajan broj privrednih društava i obrta koji su zadržali svoju registraciju, koji redovno izmiruju svoje poreske obaveze i vrše zapošljavanje novih lica, uvedeno i definisano kroz zakon kao posebno dopunsko pravo.

Također treba spomenuti da je ovim zakonom definisana i novčana egzistencijalna naknada koja je do sada je bila uređena samo Uredbom o novčanoj egzistencijalnoj naknadi, na osnovu Zakona o demobiliziranim braniocima za branioce do 57 godina starosti, supruge umrlih demobiliziranih branilaca i povratnike u RS koji ispunjavaju propisane uslove među kojima je i period proveden u oružanim snagama koji je u ovom slučaju, već usvojenom izmjenom Uredbe o novčanoj egzistencijalnoj naknadi, smanjen sa 24 na 12 mjeseci.

Značajno je za istaći da je uvedeno dopunsko pravo u vidu novčane naknade za dobitnike ratnog priznanja i odlikovanja i to „Zlatni ljiljan“, „Red hrvatskog trolista“, „Zlatne policijske značke-zvijezde“ i „Partizanske spomenice 1941“ i to za one čiji ukupni prihodi u domaćinstvu su manji od jedne i po prosječne neto plaće isplaćene u FBiH za prethodnu godinu. Ovo dopunsko pravo uvodi se u cilju sprječavanja nastanka teške materijalne situacije istaknutih branilaca nagrađenih najvećim

ratnim priznanjima. Naknada će se obračunavati u visini razlike između ukupnih primanja i jedne i po prosječne plaće isplaćene u FBiH u prethodnoj godini.

Prema Poslovniku o radu Vlade Zeničko-dobojskog kantona u postupku pripreme za donošenje predmetnog Zakona pribavljena su mišljenja Sekretarijata za zakonodavstvo broj: 03-02-11473-4/23 od 20.09.2023. godine, Ministarstva za pravosuđe i upravu broj 06-04/2-11473-1/23 od 06.10.2023. godine i Ministarstva finansija broj 07-02-11473-4/23 od 06.10.2023. godine, koja čine sastavni dio materijala za razmatranje i usvajanje Zakona.

III Objašnjenja pravnih rješenja sadržanih u zakonu

Članom 1. definiše se šta se uređuje ovim zakonom, prava, uslovi, način i postupak za ostvarivanje istih za branioca i članove njihovih porodica kao i druga pitanja od značaja za ostvarivanje dopunskih prava koja se propisuju ovim zakonom pored prava koja su propisana federalnim zakonima.

Članom 2. definirani su pojmovi porodica šehida, poginulog, umrlog i nestalog branioca, branilac, dobrovoljac, organizator otpora, veteran, ratni vojni invalid, dobitnik ratnog priznanja i odlikovanja, demobilizirani branilac pozivanjem na federalne propise koji uređuju predmetnu oblast te da su u smislu ovog zakona sa braniocima izjednačeni učesnici narodnooslobodilačkog antifašističkog rata. U ovom članu definira se i zajedničko domaćinstvo.

U članu 3. nabrojana su sva dopunska prava utvrđena ovim zakonom i to ukupno 22, od kojih je većina bila propisana i do sada, neka sa određenim modifikacijama a neka su i nova kako je u prednjem dijelu obrazloženja i precizirano.

U članu 4. navedeni su korisnici koji ostvaruju dopunska prava iz zakona i to dobitnici ratnih priznanja i odlikovanja, ratni vojni invalidi, demobilizirani branioci, članovi porodice šehida, poginulih, umrlih, nestalih dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja. Precizirano je i da su članovi porodica umrlih dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja, umrlih ratnih vojnih invalida korisnici mjesečnog dodatka odnosno porodične invalidnine odnosno i članovi porodice umrlog demobiliziranog branioca – supruga i dijete na redovnom školovanju. Također ovim članom je propisano da će period proveden u oružanim snagama kao uslov za ostvarivanje dopunskih prava demobiliziranog branioca i člana porodice biti propisan podzakonskim aktima.

Član 5. definira posebne korisnike dakle kategorije koje i nakon prestanka okolnosti koje ih čine osnovnim korisnicima dopunskih prava mogu pod određenim okolnostima ostvarivati određena dopunska prava. Tu su kako je već i naglašeno djeca šehida i poginulih umrlih i nestalih branilaca postali korisnici i nakon prestanka ostvarivanja prava na porodičnu invalidninu bez ograničenja godina. Isti status ostvaruju i djeca poginulih, umrlih i nestalih dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja kojem je prestalo pravo na mjesečni novčani dodatak mogu ostvarivati definisana prava. Pored toga promijenjena je granica ograničenja godina života do 30 godina za djecu živih ratnih vojnih invalida, dobitnika priznanja i odlikovanja i demobiliziranih branilaca a umrlih do 35 godine i to za prava precizirana zakonom kao što su: zdravstveno osiguranje, liječenje i nabavka lijekova, osiguranje povoljnih uslova za zapošljavanje i samozapošljavanje, stipendiranje. Pored navedenog ovim članom omogućeno je i roditeljima umrlog dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja, umrlog ratnog vojnog invalida i umrlog demobiliziranog branioca koji nema druge članove uže porodice ostvarivanje prava na vanrednu novčanu pomoć i liječenje i nabavku lijekova, te roditeljima koji žive u zajedničkom domaćinstvu sa dobitnikom ratnog priznanja i odlikovanja, ratnim vojnim invalidom i demobiliziranim braniocem pravo na liječenje i nabavku lijekova. Period proveden u Oružanim snagama demobiliziranog branioca kao uslov za ostvarivanje

dopunskih prava propisat će se podzakonskim aktima.

Član 6. u cilju preciziranja načina dokazivanja statusa branioca određene kategorije propisuje koji su to validni dokumenti koji se prilažu i koriste u postupku ostvarivanja prava.

Član 7. utvrđuje mogućnost ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje branilaca i članova njihovih porodica koji ovo pravo ne mogu ostvariti po drugom osnovu kao i nabavku ortopedskih i drugih pomagala za ratne vojne invalide te liječenje i nabavku lijekova za branioce i članove njihovih porodica za čije ostvarivanje se uslovi, način i postupak utvrđuju propisom koji donosi Skupština kantona.

Član 8. precizira način ostvarivanja prednosti u korištenju usluga zdravstvenih ustanova stavljanjem obaveze nadležnim organima na isticanje obavijesti na vidnim mjestima o prednosti bez čekanja u redu za navedene kategorije.

Član 9. utvrđuje korisnike i pravo na liječenje u inostranstvu čija realizacija će se definirati odlukom Skupštine kantona.

Član 10. do član 13. definira pojam medicinske rehabilitacije odnosno da banjsko-klimatsko liječenje podrazumijeva liječenje koje se obavlja u specijalizovanim zdravstvenim ustanovama, da ovo pravo mogu ostvariti branioци i članovi porodice koji imaju utvrđenu medicinsku indicaciju za tu vrstu liječenja te članovi sportskog kluba i pojedinci sportisti RVI a uslove, korisnike, način i postupak upućivanja u banjsko-klimatska lječilišta i druga pitanja od značaja uredit će Vlada kantona posebnim propisom. Također je utvrđeno da Ministarstvo za boračka pitanja zaključuje ugovore sa ustanovama i privrednim društvima koja pružaju ove usluge.

Član 14. i 15. preciziraju mogućnost profesionalne rehabilitacije za ratne vojne invalide, dobitnike ratnih priznanja i odlikovanja i demobilizirane branioce na osnovu njihove preostale radne sposobnosti što uključuje prekvalifikaciju, dokvalifikaciju i školovanje za obavljanje poslova za koje se traži viša stručna sprema od one koju ima pod određenim uslovima. Ove odredbe nisu trpile nikakve izmjene u odnosu na važeći propis.

Član 16. utvrđuje prednost pri zapošljavanju za branioce i članove njihovih porodica. Svi federalni propisi iz oblasti boračko invalidske zaštite i to: Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica, Zakon o pravima dobitnika ratnih priznanja i članova i odlikovanja te Zakon o demobiliziranim braniocima i članovima njihovih porodica na isti način definirali su ostvarivanje ovog prava i to davanjem prednosti braniocima i članovima porodice koje tretira odnosni zakon te propisuju obavezu svim federalnim kantonalnim, gradskim i općinskim službama za upravu i upravnim organizacijama, javnim ustanovama i javnim preduzećima čiji su osnivači Federacija, kanton, grad ili općina, da su dužni prilikom prijema u radni odnos osigurati prednost licima definisanim tim zakonom. Ovu obavezu imaju i sva privredna društva i javna preduzeća u kojima federacija ima većinski vlasnički udio.

Imajući u vidu činjenicu da su odredbe iste za sve kategorije i da svaka dalja razrada ili novo definiranje ili određivanje pojedinih uslova za ostvarivanje ne bi pomirilo interese potencijalnih korisnika ovog prava a moglo bi dovesti do nejednakosti među kategorijama ili uskraćivanje obima prava pojedinim licima ili davanje prioriteta određenim kategorijama, nije se pristupilo novim definicijama nego se upućuje na ostvarivanje prava po osnovu federalnog propisa, odnosno da svi navedeni organi, organizacije i preduzeća svojim propisima utvrde i omoguće ovu vrstu prednosti.

Član 17. kao i u prednjem članu već je federalnim propisom utvrđena obaveza federalnog Zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi s tim da je definisana odredba da Vlada kantona na prijedlog Ministarstva može učestvovati u sufinansiranju programa u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima.

Član 18. daje mogućnost dodjele kreditnih sredstava za otvaranje novih radnih mjesta za zapošljavanje branilaca i članova njihovih porodica i nije trpio izmjene u odnosu na trenutno važeći Zakon.

Član 19. uvodi pravo na sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja branilaca i članova njihovih porodica dodjelom sredstava za sufinansiranje troškova naknada vezanih za pokretanje poslovnih aktivnosti kao i unapređenje postojećih djelatnosti pokrenutih ranijim javnim pozivima ministarstva. Kako je u uvodnom dijelu opisano ovo su bile višegodišnje programske aktivnosti Ministarstva za boračka pitanja koje su se pokazale kao uspješne, zainteresiranost je dobra tako da se vremenom ova ideja nadograđivala kroz različite varijante sufinansiranja održanih i unaprijeđenih biznisa, novog zapošljavanja i slično.

Članovima 20. i 21. uređuje se dopunsko pravo na vanrednu novčanu pomoć kao vid pomoći u slučaju okolnosti kao što su elementarne nepogode i nesreće, smrt i bolest člana zajedničkog domaćinstva kao i druge okolnosti koje uzrokuju tešku materijalnu situaciju. A posebnim propisom će se odrediti visina sredstava, uslovi način i postupak realizacije, planirane su i određene pogodnosti kod uslova ali do donošenja propisa od strane Vlade Kantona ne može se prejudicirati.

Član 22. do 25. osiguranje povoljnijih uslova školovanja odredbe koje nisu trpile promjene u odnosu na važeći Zakon i njima se definiše prednost i besplatan upis u obrazovne ustanove, pomoć za nabavku školskih udžbenika i pribora, dodjela stipendija za branioce i članove njihovih porodica a uslovi, način, korisnici i postupak ostvarivanja će biti uređeni posebnim propisima koje donosi Vlada Kantona.

Članovima 26. do 28. definiše se pomoć u vidu dodjele novčanih sredstava pri rješavanju stambenog pitanja za branioce i članove njihovih porodica koji prvi put rješavaju stambeno pitanje na području kantona kao i povratnike u RS i raseljena lica.

Član 29. uvodi novčanu naknadu za dobitnike ratnog priznanja i odlikovanja i to „Zlatni ljiljan“, „Red hrvatskog trolista“, „Zlatne policijske značke-zvijezde“ i „Partizanske spomenice 1941“ koja predstavlja razliku između jedne i po prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji Bosne i Hercegovine za prethodnu godinu i ukupnih prihoda u njihovom domaćinstvu. Ovo pravo osmišljeno je kao mjera koja bi spriječila nastajanje prilika življenja ispod određenog standarda obzirom da se radi o istaknutim herojima proteklog odbrambeno-oslobodilačkog rata. I treba napomenuti da se opet ne radi o svim pripadnicima navedene kategorije nego samo kao pogodnost onima koji imaju ukupna primanja ispod navedenog ograničenja.

Član 30. novčana egzistencijalna naknada za demobilizirane branioce do sada realizirana Uredbom o novčanoj egzistencijalnoj naknadi uvedena je u zakon kao dopunsko pravo. Radi se o novčanoj naknadi za nezaposlene demobilizirane branioce do 57 godina starosti a uslovi, način i postupak ostvarivanja bit će uređena podzakonskim aktom koji donosi Vlada.

Članovi 31. i 32. definiraju pravo na oslobađanje od sudskih i administrativnih taksi, ko su korisnici koji mogu biti oslobođeni plaćanja kao i posebne slučajeve oslobađanja u postupcima pribavljanja dokumentacije u cilju stipendiranja i pomoći u školovanju za kategorije koje su precizirane.

Član 33. definiše mogućnost sufinansiranja troškova učešća u sportskim takmičenjima i manifestacijama i organizovanju takmičarskih aktivnosti i manifestacija invalidnih lica za invalidski sportski savez i klub čiji sastav čine pretežno ratni vojni invalidi sa područja kantona. Ovu vrstu pomoći može ostvariti i ratni vojni invalid -sportista pojedinaac.

Član 34. propisuje da Ministarstvo odobrava sredstva za rad branilačkih udruženja pripadnika populacije od posebnog društvenog interesa a posebnim propisom Vlade Kantona uredit će se visina sredstava, postupak i način ostvarivanja.

Član 35. u povodu obilježavanja značajnih datuma i događaja iz proteklog odbrambeno-oslobodilačkog rata a po zahtjevu kantonalnih udruženja pripadnika branilačke populacije ili gradova/općina Kantona, Ministarstvo u skladu sa posebnom Odlukom koju donosi ministar sufinansira troškove.

Članovi 36. do 40. definiraju dopunsko pravo podizanje jedinstvenog spomen obilježja pripadnicima Oružanih snaga koji je poginuo ili umro u odbrani Bosne i Hercegovine u proteklom odbrambeno-oslobodilačkom ratu i sahranjen na području kantona ili izvan kantona ukoliko je početkom agresije imao prebivalište na području kantona. Uređuje se i naknada troškova podizanja nišana/ nadgrobnog spomenika za slučaj smrti dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja.

Članom 41. preciziraju se naknade za slučaj smrti branilaca i to: dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja (u visini dvije prosječne neto plaće u Federaciji u prethodnoj godini), ratnih vojnih invalida (u visini jedne i po prosječne neto plaće u Federaciji u prethodnoj godini) i demobiliziranih branilaca (u visini jedne prosječne neto plaće u Federaciji u prethodnoj godini) te članova porodica šehida i poginulih branilaca (u visini jedne prosječne neto plaće u Federaciji u prethodnoj godini). U odnosu na trenutno važeće zakonsko rješenje ova naknada je za slučaj smrti dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja povećana sa jedne i po na dvije prosječne plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine za prethodnu godinu, za ratne vojne invalide povećana je naknada sa jedne na jednu i po a za porodice šehida i poginulih branilaca sa pola na jednu prosječnu neto plaću isplaćenu u Federaciji u prethodnoj godini. Osim toga promjena je i da više ne postoji uslov da ovo pravo ostvaruju ukoliko to pravo nisu ostvarili prema drugom propisu.

Član 42. utvrđuje obavezu za grad/općinu na čijem području je umrlo lice sa naročitim zaslugama da vrše obavještenje putem medija, kao i obavezu da u slučaju smrti dobitnika ratnog priznanja „Zlatni ljljan“, „Red hrvatskog trolista“ i nosioca „Partizanske spomenice 1941“ u saradnji sa Kantonalnim udruženjem dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja organizuje ukop-sahranu uz državne počasti.

Članovi 43. i 44. definiraju pravo za ratne vojne invalide I grupe koji nisu sposobni za kretanje bez invalidskih kolica, uklanjanje arhitektonsko-urbanističkih barijera za prilaz i ulazak u stambenu zgradu u kojoj stanuje i za korištenje stana, te da se ovo pravo može ostvariti jednokratno i pod uslovom da se radi o stambenoj jedinici sa riješenim imovinsko-pravnim odnosima, a realizaciju ovog prava dužna je osigurati grad/općina.

Član 45. reguliše prioritet u korištenju usluga državnih organa i javnih ustanova za porodice šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca, ratne vojne invalide, dobitnike ratnih priznanja i odlikovanja te nosioce „Partizanske spomenice 1941“.

Član 46. uređuje mogućnost ostvarivanja prava na sufinansiranje izgradnje, sanacije i rekonstrukcije spomen obilježja vezanih za narodno-oslobodilački rat na osnovu dostavljenih projekata koji moraju sadržavati propisane elemente.

Članom 47. propisano je korištenje prava po ovom zakonu na način da se ova prava mogu koristiti dok za to postoje propisani uslovi i da se ne mogu nasljeđivati niti prenositi na druga lica.

Član 48. definirana su lica koja ne mogu ostvariti dopunska prava po ovom Zakonu na način kako su definirana i Zakonom o osnovnim pravima branilaca i članova njihovih porodica (lica koja su samovoljno napustila jedinicu OS, lica koja su se sama ranila ili povrijedila radi izbjegavanja vojne dužnosti, lica koja su osuđena pravosnažnom sudskom presudom zbog izvršenja težih krivičnih

djela protiv ustavnog poretka, protiv čovječnosti i međunarodnog prava i protiv Oružanih snaga te članovi porodica navedenih lica).

Član 49. propisuje obavezu korisnika prava po ovom zakonu da u roku od 15 dana prijavi svaku promjenu koja povlači izmjenu ili gubitak prava utvrđenih ovim Zakonom, jer prestanak svojstva pripadnika branilačkoj populaciji u skladu sa federalnim propisima iz oblasti branilačko-invalidske zaštite ima za posljedicu prestanak prava utvrđenih ovim zakonom.

Član 50. propisuje prvostepenu nadležnost općinske/gradske službe prema mjestu prebivališta podnosioca zahtjeva a shodno uputama Ministarstva. Također se propisuje da službenu evidenciju o korisnicima prava po ovom Zakonu vodi Ministarstvo i nadležne gradske/općinske službe.

Član 51. propisano je da se žalba izjavljuje u roku 8 dana od dana prijema rješenja a po žalbi rješava Ministarstvo. Također je propisano da se protiv rješenja donesenog po žalbi može pokrenuti upravni spor a protiv rješenja o poništavanju i vraćanju na ponovni postupak ne može.

Član 52. i 53. propisuju obavezu vraćanja primljenog iznosa u slučaju da je na osnovu netačnih podataka koje je znalo ili moralo znati ili drugi protupravan način ostvarilo novčano primanje, ako nije prijavilo nastale promjene i ako je primilo veći iznos od iznosa određenog rješenjem. Rok za ovu vrstu potraživanja zastarijeva protekom roka određenog zakonom kojim se uređuje zastarjelost potraživanja počev od dana konačnosti rješenja kojim je utvrđeno da isplaćeno primanje ne pripada ili pripada u manjem obimu.

Član 54. propisuje osiguravanje sredstava za provođenje Zakona te obaveza da se planiraju sredstva u iznosu od najmanje 4% redovnih budžetskih sredstava.

Član 55. definira obavezu da troškove postupka ostvarivanja prava po ovom Zakonu snosi organ koji vodi postupak i za isto se ne plaća taksa, kao i to da se na novčana primanja po ovom Zakonu ne plaćaju porezi i doprinosi.

Član 56. propisuje da nadzor nad provođenjem ovog Zakona vrši Ministarstvo i to neposrednim i posrednim nadzorom. Da nadzor može biti redovni, vanredni i kontrolni. Također je propisano da se po izvršenom nadzoru sačinjava zapisnik o utvrđenom stanju, nepravilnosti ili nezakonitosti te da donosi rješenje kojim se nalaže otklanjanje nedostataka, nalaže donošenje rješenja radi otklanjanja nezakonitosti i nepravilnosti, nalaže ukidanje rješenja radi otklanjanja utvrđenih nedostataka i nalaže preduzimanje odgovarajućih upravnih radnji. Protiv ovih rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu.

Član 57. definira korištenje ličnih podataka odnosno obradu ličnih podataka neophodnih za utvrđivanje identiteta podnosioca zahtjeva kod ostvarivanja prava u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka, te da Ministarstvo može vršiti objavljivanje informacija koje se odnose na korisnike prava i odobravanje novčanih sredstava sa transfera Ministarstva.

Članom 58. utvrđena je obaveza nadležnih organa Kantona da se donesu provedbeni propisi za primjenu zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu istog. Stavom (4) utvrđuje se obaveza gradova i općina da usklade odredbe važećih propisa sa odredbama ovog Zakona.

Član 59. primjena odredbi Zakona o upravnom postupku kod ostvarivanja prava prema ovom Zakonu.

Članom 61. regulisana je primjena propisa u prijelaznom periodu da će se primjenjivati akti doneseni na osnovu trenutno važećeg Zakona.

Članom 62. propisana je rodna ravnopravnost.

Članom 63. propisan je prestanak važenja dosadašnjeg zakona sa danom stupanja na snagu ovog

Zakona.

Članom 64. propisano je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona.

IV Finansijska sredstva potrebna za provedbu Zakona

Predloženi nacrt Zakona kao i izmjene i dopune koje donosi ovaj tekst a kako je naglašeno i u prethodnom dijelu obrazloženja predviđa nova prava, proširenje kruga korisnika a i obima sredstava zbog povećanja određenih naknada za korisnike. Imajući u vidu činjenicu da je u prethodnim godinama izvršenje sa budžetske pozicije Ministarstva za boračka pitanja bilo oko 97,90% ukazuje na evidentnu nemogućnost zadovoljenja potreba pripadnika branilačke populacije visinom trenutno opredijeljenih budžetskih sredstava. Finansijskom analizom utroška sredstava u prethodnim godinama i pretpostavljenim potrebama projiciranim kroz predložena zakonska rješenja, napravljena je fiskalna procjena koja predviđa uvećanje opredijeljenih budžetskih sredstava za dodatnih cca 5.000.000,00 KM. Do navedenog povećanja budžetskih sredstava dolazi se i samom primjenom odredbe 54. ovog Zakona, kao i trenutno važećeg člana 53. stav (2) Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, koji definira osiguravanje sredstava za provođenje Zakona u iznosu od najmanje 4% redovnih budžetskih sredstava. U skladu sa projiciranom analizom, Ministarstvo za boračka pitanja uputio je u proceduru prijedlog budžetskog zahtjeva Ministarstva za 2024. godinu kada se očekuje početak primjene Zakona, ukoliko bude prihvaćen u ovom obliku i prođe svu potrebnu proceduru.